

”Smygande kriser” måste stoppas innan de exploderar

Större samhällskriser är ofta resultatet av ”osynliga” smygande och utdragna samhällsstörningar som klimatförändringar, störningar i energi- och informationsnät, cyberhot, den ökande migrationen och långsam spridning av smittsamma sjukdomar. Mer forskning om dessa ”creeping crisis” behövs för att de skall kunna upptäckas och stoppas på ett tidigt stadium.

En kris som drabbar Sverige startar idag ofta utanför landets gränser eller inom sektorer som traditionellt inte anses vara källor till samhällskris, för att i ett senare skede utvecklas till en stor kris på svenskt territorium eller inom centrala områden för rikets säkerhet. Ett exempel är migrationskrisen 2015 som hade sitt ursprung i en flerårig ökning av flyktingströmmen från Syrien, ett annat exempel är den kris för Sveriges säkerhet som kan orsakas av att Transportstyrelsen utkontrakterade hanteringen av myndighetens sekretessbelagda uppgifter till ett privat företag placerat i Rumänien, Tjeckien och Serbien. Ett tredje exempel är *WannaCry* cyberattacker 2017 som föregicks av en stöld av dataprogram från USA:s *National Security Agency* (NSA) några månader före attacken. Dynamiken

Projekttitle

Understanding the Creeping Crises: Towards Transboundary Detection, Intervention, and Management

Forskningsansvariga

Professor Magnus Ekengren,
Försvvarshögskolan

Professor Arjen Boin, Leiden
University

Professor Mark Rhinard,
Utrikespolitiska Institutet

Period

2019-2023

Foto

MSB:s bildbank,
fotograf Thomas Henrikson

bakom denna typ av ”smygande” kriser är i hög grad outforskad.

En forskargrupp vid Försvarshögskolan har tillsammans med Leiden University och Utrikespolitiska Institutet startat ett fyraårigt forskningsprojekt om smygande kriser. Forskarna ska studera hur händelseförlopp med långsam utvecklingstakt - som under en längre tid inte uppfattas som samhällsstörning - kan leda till kris och skadeverkningar på det som ska skyddas i samhället.

Projektet kommer att undersöka mönster i tidigare krisförlopp och ömsesidiga beroendeförhållanden mellan länder och sektorer för att bättre kunna förklara hur kriser utvecklas över tid och rum. Det fokuserar på den gränsöverskridande karaktären på många av dagens kriser och analyserar bl.a. EU:s krishanteringsförmåga, som inte har utvecklats i samma takt som den ekonomiska och samhälleliga integrationen i Europa.

Ett grundantagande för projektet är att EU:s medlemsstater idag är så sammanvävda vad gäller ekonomi, handel, energi och kommunikationer att en större kris i ett land nästan oundvikligen leder till kris i andra länder.

Målet med forskningen är att utveckla en fördjupad förståelse för de gemensamma förmågor och metoder som länderna behöver utveckla, inte minst på EU-nivån, för att kunna stoppa smygande samhällsstörningar och undvika större samhällskriser.